

การบรรเลงเพลงเร็วในวงเครื่องสายไทย : กรณีศึกษาเรื่องแขกมดตีนหมู

นางสาวณัฐชา ไชยศักดิ์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศิลปกรรมศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาดุริยางค์ไทย ภาควิชาดุริยางคศิลป์

คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2543

ISBN 974-346-768-8

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

PLENG RAEW PERFORMANCE IN THAI STRING ENSEMBLE : CASE STUDY
OF KHEAK MUDTIENMOO SUITE

MISS NACHAYA CHAISAKDA

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment to the Requirements

for the Degree of Master of Arts in Thai Music

Department of Thai Music

Faculty of Fine and Applied Arts

Chulalongkorn University

Academic Year 2000

ISBN 974-346-768-8

หัวข้อวิทยานิพนธ์

การบรรเลงเพลงเร็วในวงเครื่องสายไทย : กรณีศึกษาเรื่อง
แขกมดตีนหมู

โดย

นางสาวณัฐชยา ไชยศักดิ์

ภาควิชา

ดุริยางคศิลป์

อาจารย์ที่ปรึกษา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์พิชิต ชัยเสรี

คณะกรรมการศาสตราจารย์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัย
เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

..... คณบดีคณะศิลปกรรมศาสตร์
(อาจารย์จรรยา นงแสงวิเชียร)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บุญกร สำโรงทอง)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์พิชิต ชัยเสรี)

..... กรรมการ
(อาจารย์ปกรณ์ รอดช้างเผื่อน)

บทคัดย่อวิทยานิพนธ์

นางสาวณัฐชา ไชยศักดิ์ : การบรรเลงเพลงเร็วในวงเครื่องสายไทย : กรณีศึกษา เรื่องแขกมดตีนหมู (PLENG RAEW PERFORMANCE IN THAI STRING ENSEMBLE : CASE STUDY OF KHEAK MUTTIENMOO SUITE.) อาจารย์ที่ปรึกษา : ผู้ช่วยศาสตราจารย์พิชิต ชัยเสรี, 260 หน้า. ISBN 974-346-768-8.

เพลงเรื่อง จัดเป็นเพลงโบราณประเภทหนึ่งที่ปรากฏมาแต่ครั้งสมัยกรุงศรีอยุธยา เพลงเร็วเรื่องแขกมดตีนหมู เป็นเพลงเรื่องประเภทหนึ่ง อยู่ในอัตราชั้นเดี่ยว รูปแบบของเพลงเรื่องประเภทนี้คือ เพลงเร็ว และออกด้วยเพลงลา ด้วยจำนวนท่อนที่มีมากถึง 10 ท่อน ก่อให้เกิดความหลากหลายในการดำเนินทำนอง ทางฆ้องที่พบมีเอกลักษณ์และมือแฝงไปด้วยทางฆ้องที่ปรากฏในเพลงเดี่ยวมากมาย เกิดประโยชน์แก่ผู้บรรเลงทั้งเป็นการฝึกทักษะในการปฏิบัติ ความจำ และความอดทนในการบรรเลง

จากการศึกษาหลักการบรรเลงเพลงเร็วในวงเครื่องสายไทย : กรณีศึกษาเรื่องแขกมดตีนหมู (ทางหลวงชาดุงเชิงระนาด) พบว่าในการแปลทำนองจากทางฆ้องเป็นทางเครื่องสายไทยนั้น ต้องคงไว้ซึ่งลักษณะเด่นของทางฆ้อง เช่น การสะบัด การลากจังหวะ กลอนบังคับทาง อีกทั้งเรื่องบันไดเสียงและถูกตกเป็นสำคัญ โดยแปลทางบรรเลงให้มีความผิดเพี้ยนไปจากทำนองหลักน้อยที่สุด ในการดำเนินทำนองของวงเครื่องสายไทยนั้นเป็นการดำเนินทำนองเก็บปกติ มีการใช้กลวิธีพิเศษเข้ามาช่วยตกแต่งทำนอง และเมื่อทำการเรียบเรียงทางบรรเลงในวงเครื่องสายไทยพบว่า ทางฆ้องในเพลงเร็วเรื่องนี้ มีความวิจิตรพิศดารมาก ดังนั้นทางบรรเลงในวงเครื่องสายไทยจึงมีคุณลักษณะของความเข้มข้นน้อยกว่า แต่คุณลักษณะสำคัญที่ปรากฏคือ " ความเรียบ " ของการดำเนินทำนองควบคู่ไปกับทางฆ้องและความประสานกลมกลืนในทางบรรเลงของเครื่องดนตรีทั้ง 3 ชิ้น คือ จะเข้ ซอด้วง และซออู้ ทั้งนี้ในการบรรเลงยังต้องยึดหลักของทางที่เป็นลักษณะเฉพาะของคนเองไว้ด้วย

ภาควิชา ครุศึกษาศิลป์ไทย
สาขาวิชา ครุศาสตร์ไทย
ปีการศึกษา 2543

ลายมือชื่อนิสิต
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาพร้อม

4186554835 : MAJOR THAI MUSIC

KEYWORD : PLENG RAEW

NACHAYA CHAISAKDA : PLENG RAEW PERFORMANCE IN THAI STRING ENSEMBLE :
CASE STUDY OF KHEAK MUDTIENMOO SUITE. THESIS ADVISOR : ASSISTANT
PROFESSOR PICHIT CHAISAREE, 260 pp. ISBN 974-346-768-8

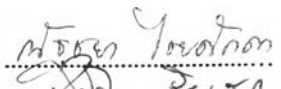
Pleng Ruang or the Suite song is the kind of ancient songs that appeared in the Ayudhaya time. Pleng Raew such as Kheak Mudtienmoo is one of the Pleng Ruang songs which consists of allegro tempo. The pattern of Pleng Ruang is Pleng Raew and displays by Pleng La which has more than ten allegros. It brings up a variety in moving melody. Main theme has a unique and hands hid in many solo songs. It makes advantages for the one who plays it. It includes lots of skills in practising , memory and endurance.

According to the study, playing Pleng Raew in Thai String Ensemble : case study of Kheak Mudtienmoo suite(by Luang Chamchemgranad) found that translating the melody from Main theme into Thai String had to remain the outstanding characteristics of Main theme such as slide , syncopation , strict melody pattern , scale and down beat. By translating improvisation which has the least fault from the main melody. Continuing the melody of Thai String Ensemble is to do the melody as usual. There is a special technical playing to make up the melody. When arranging improvisation in Thai String Ensemble , we found that the main theme in Pleng Raew has beauty and high level . Improvisation has less high levels but the significant characteristic is " legato " of performing the melody along with the Main theme and the harmony in playing the three instruments : Jakae , Saw Daung and Saw U. So while playing , one must emphasise on the particular style of yours.

Department of Music

Field of study Thai Music

Academic year 2000

Student's signature

Advisor's signature

Co-advisor's signature

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สามารถสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี ผู้วิจัยต้องขอขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์พิชิต ชัยเสรี ซึ่งท่านกรุณาเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ด้วยความเมตตาอย่างยิ่ง ขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บุษกร สำโรงทอง หัวหน้าสายวิชาดุริยางคศิลป์ไทย ปรชชาน การสอบวิทยานิพนธ์ อาจารย์ปรกรณ์ รอดช้างเผื่อน กรรมการสอบวิทยานิพนธ์และให้ข้อมูลอันเป็นประโยชน์ แก่ผู้วิจัย ขอขอบพระคุณ อาจารย์เบญจรงค์ ธนโกเศศ อาจารย์พินิจ ฉายสุวรรณ อาจารย์จิรัช อางนรงค์ อาจารย์เฉลิม ม่วงแพศรี ศาสตราจารย์นายแพทย์พูนพิศ อมาตยกุล อาจารย์จำคม พรประสิทธิ์ ที่ได้กรุณาให้ข้อมูลเกี่ยวกับเพลงเรื่องและทางบรรเลงในวงเครื่องสายไทย

เนื่องจากการจัดทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ได้รับการอนุเคราะห์จากทุนมูลนิธิพระบรมราชานุสรณ์ พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณี ผู้วิจัยรู้สึกสำนึกในพระพระมหากรุณาธิคุณยิ่ง และขอขอบคุณทุนการศึกษา กองทุน 400 ปี มหาวิทยาลัยนเรศวร ที่ได้สนับสนุนค่าใช้จ่ายและค่าเล่าเรียนเป็นระยะเวลา 2 ปี

กราบขอบพระคุณ ปู่ฟุ้ง - ย่าอุงุ่น บัวเอี่ยม ที่ได้สั่งสอนความรู้เกี่ยวกับดนตรีไทยตั้งแต่วัยเริ่มต้น กราบขอบพระคุณ บิดา มารดา คุณพ่อปรีชา - คุณแม่สว่าง ไชยศักดิ์ ที่ได้อุปถัมภ์ผู้วิจัยด้วยความรัก ความหวังใยและทุนทรัพย์ในยามขาดแคลนเรื่อยมา ขอขอบคุณพี่นุสรา สอนสังข์ และคุณสุชาดา เอื้อเพื่อ ที่ช่วยเหลือในการบันทึกโน้ต ขอขอบคุณ เรือเอกพิเศษ นาคยา ที่ให้ความช่วยเหลือเรื่องคอมพิวเตอร์และกำลังใจที่คัดลอกมา รวมทั้ง เพื่อน-พี่-น้อง คณะศิลปกรรมศาสตร์ทุกคน ที่ช่วยเหลือสุขภาพจิตที่ดีในชีวิตด้วยเสียงหัวเราะทุกครั้งไป

หากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีข้อผิดพลาดประการใด ผู้วิจัยขออภัยด้วยความยินดี และหากประโยชน์ใดปรากฏขึ้นอันเกิดจากวิทยานิพนธ์นี้ ขออุทิศให้กับคุณครูหลวงชาญเชิงระนาด (เงิน ผลารักษ์) ผู้เป็นต้นรากเพลงเร็ว เรื่อง แขกมัดตีนหมู และโบราณจารย์ทางด้านดุริยางคศิลป์ไทยที่ได้สร้างสรรค์มรดกทางวัฒนธรรมที่ทรงคุณค่า ไว้ให้ชนรุ่นหลัง ได้อนุรักษ์และสืบสานกันต่อไป

ณัฐชยา ไชยศักดิ์

14 กันยายน 2543

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญ	ช
บทที่ 1 บทนำ	1
บทที่ 2 บริบทต้นกำเนิดการบรรเลงเพลงเร็วในวงเครื่องสายไทย : กรณีศึกษา เรื่อง แยกมัดตีนหมู ทางหลวงชาญเชิงระนาด (เงิน ผลารักษ์)	
บริบทต้นกำเนิดเครื่องสายไทย	13
บริบทต้นกำเนิดเพลงเร็วเรื่องแยกมัดตีนหมู ทางหลวงชาญ- เชิงระนาด (เงิน ผลารักษ์)	32
บทที่ 3 ศึกษาหลักการบรรเลงและการสอดทำนองในวงเครื่องสายไทย	
หลักการบรรเลงในวงเครื่องสายไทย.....	46
หลักการสอดทำนองในวงเครื่องสายไทย.....	59
บทที่ 4 วิเคราะห์ทางข้องเพลงเร็ว เรื่อง แยกมัดตีนหมู (ทางหลวงชาญ- เชิงระนาด (เงิน ผลารักษ์)	80
บทที่ 5 วิเคราะห์หลักการบรรเลงเพลงเร็วในวงเครื่องสายไทย : กรณีศึกษา เรื่อง แยกมัดตีนหมู.....	161
บทที่ 6 สรุปและข้อเสนอแนะ	256
รายการอ้างอิง	259
ประวัติผู้เขียน	260